

Liite

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistysvaiheen tehostamistoimet sekä talouden tasapainotusohjelman laatimista tukevat selvitykset

1. Tausta

Hyvinvointialueen talouden tasapainottamistarpeen kohtuullistamiseksi on tärkeää, että kustannuskasvua rajoittavia toimenpiteitä saadaan käyttöön mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Näin varmistetaan toimenpiteiden vaikuttavuus mahdollisimman pitkällä ajalla, ja siten vähennetään tarvittavien tasapainotustoimenpiteiden kokonaismäärää.

Hyvinvointialueen palvelutuotannon siirtymävaiheessa on tunnistettu sellaisia tehostamistoimenpiteitä, jotka on tarkoituksenmukaista panna toimeen jo ennen palvelustrategisten linjausten valmistumista. Näitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi yleiset toiminnan järjeistykset ja harmonisoinnit sekä mittakaavaetujen hyödyntäminen. Lisäksi on tunnistettu useita tarkempaa selvitystä vaativia toimenpiteitä, joilla voidaan saavuttaa merkittäviä kustannusvaikutuksia esimerkiksi markkinoiden tehokkaamman hyödyntämisen kautta.

Tässä selvityksessä esitettävien toimenpiteiden yhteiseksi kustannusvaikutukseksi vuonna 2024 arvioidaan noin 15 milj. euroa. Tämä vastaa noin kolmasosaa hyvinvointialueen peruspalvelujen sopeutustarpeesta. Toimenpiteiden lisäksi esitetään käynnistettäväksi selvityksiä, jotka tukevat talouden tasapainotusohjelman laadintaa. Osa selvityksistä voidaan hyödyntää palvelustrategian valmistelussa, osa muussa talousarvion valmistelussa.

Toimenpiteet ja selvityskohteet esitellään palvelualueittain ja -linjoittain. Viimeiseen osioon on koottu hallintoon, tukipalveluihin ja yhteisiin toimintoihin liittyvät esitykset.

2. Ikääntyneiden palvelut

Neuvonta, ohjaus & arviointi

Palvelulinjalla keskitytään palveluiden harmonisointiin. Palveluiden uudelleenjärjestelyyn liittyen selvittävänä on koko hyvinvointialue-tasoisena tasoinen neuvontakeskuksen perustaminen. Tästä hankkeesta ei ole kuitenkaan vielä valmista esitystä.

Kotona asumista tukevat palvelut

Palvelulinjalla keskitytään digitalisaation tuomiin hyötyihin ja niiden selvittämiseen. Selvitystyö keskittyy erityisesti lääkeautomaattien ja etäkotihoitoon hyödyntämiseen, joiden uskotaan lisäävän toiminnan tehokkuutta merkittävästi. Tämän osa-alueen tavoitteisiin tullaan ottamaan tarkemmin kantaa palvelustrategiassa.

Lisäksi palvelulinjalla on tehty tuotantotapa-analyysiä kotihoitoon järjestämisestä. Tällä hetkellä yksityiset palvelutuottajat vastaavat noin 15%:sta palvelutuotannosta. Tämän osuuden kasvattaminen esimerkiksi 40%:iin toisi alustavien laskelmien mukaan noin 5 miljoonan euron vuosittaisen säästön nykykustannuksiin verrattuna. Yksityisen palvelutuotannon lisääminen tulee helpottamaan myös kotihoitoon haasteita liittyen henkilöstöressurssien hankintaan.

Kotihoitoon ateriapalveluiden järjestämistä on selvitetty. Espoossa kotihoitoon piiriin kuuluvat lämpiminä toimitetut ateriat. Samaa käytäntöä ei ole muissa hyvinvointialueen kunnissa. Tämän käytännön jatkoa tullaan selvittämään ateriapalveluiden kilpailutuksen yhteydessä

Asumispalvelut

Asumispalveluissa on keskitytty toimipisteverkoston tarkasteluun. Alustavasti on tunnistettu tarpeet laitoshuollon purkamiseksi sekä yhteisöllisen asumisen lisäämiseksi. Laitoshuollon purun osalta keskusteluissa ovat olleet seuraavat yksiköt: Palvelukeskus Iltarusko, Lehmuskartanon Tyynelä, Tunahemmet ja Mariakoti. Tarkoitus on muuttaa edellä mainitut yksiköt tehostetun palveluasumisen yksiköiksi.

Yhteisöllistä asumista on tarkoitus lisätä Palvelutalo Novassa, Kirkkonummen palvelutalossa, Soukan elä- ja asu seniorikeskuksessa, Mariahemmetissä ja Tenala-Bromarvissa.

Edellä mainituilla muutoksilla arvioidaan olevan noin 0,5-1,0 miljoonan euron laskeva vaikutus vuosittaisiin kustannuksiimme.

Asumispalveluiden osalta on kiinnitetty huomiota myös henkilöstön saatavuuteen ja pyrimme monipuolistamaan henkilöstörakennetta esimerkiksi lisäämällä hoivaavustajien lukumäärää.

Sairaalapalvelut

Sairaalapalveluiden osalta selvitetään kotisairaaloimintojen laajentamista ja liikkuvan sairaalan Liisan hyödyntämistä laajemmassa mittakaavassa.

Sairaalapalveluverkostoa ja toimintamallia tullaan käsittelemään laajemmin osana palvelustrategiaa. Erityisenä tarkastelukohteena arvioidaan Raaseporin sairaalaa.

3. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Palvelualueella keskitytään perustason vahvistamiseen, jonka uskotaan tuovan pitkällä aikajänteellä kustannussäästöjä raskaimmista palveluista.

Raskaimmissa palveluissa on tunnistettu potentiaalia ostopalveluiden ja hankintojen parempaan suunnitteluun. Hyvinvointialuetasolla on suurta vaihtelua ostopalveluiden hinnoissa esimerkiksi lastensuojelun palveluissa. Paremman ostopalvelun hallinnan uskotaan pienentävän vuosittaisia kustannuksia noin 1 milj. euroa.

Perhehoidon laajentamista jarruttaa tällä hetkellä haasteet perheiden rekrytoinneissa. Selvitetään mahdollisuutta ostopalveluiden lisäämiseksi, jotta perhehoidon palveluita pystyttäisiin vahvistamaan. Tämä mahdollistaisi kevyempien palveluiden tuottamisen laajemmassa mittakaavassa ja siten raskaiden laitospalvelujen vähentämisen. Perhehoidon roolia kokonaisuudessa tullaan käsittelemään tarkemmin osana palvelustrategiaa.

4. Vammaispalvelut

Vammaispalveluiden osalta keskitytään tällä hetkellä henkilökohtaisen avun ja työnantajamallin mukaisen työnantajaohjauksen ja neuvonnan kehittämiseen. Oletus on, että hyvin toteutettuna tämä pienentäisi vuosittaisia kustannuksia noin 1 milj. euroa.

Hyvinvointialueen omien yksiköidemme käyttöasteissa on tunnistettu haasteita. Alustavan selvityksen mukaan omien asumispalveluyksiköidemme käyttöasteiden nostaminen parantaa kustannustehokkuutta noin 1,5 milj. euroa.

Lisäksi selvitetään ostopalveluiden hallintaan liittyviä kysymyksiä ja niiden optimointia. Tavoitteena on lisätä kustannustietoisuutta erityisesti sijoituspäätösten tekemisessä. Uskomme, että paremman ostopalveluiden hallinnan kautta vuosittaiset kustannuksemme pienenevät noin 1 milj. euroa.

5. Yhteiset sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut

Avosairaanhoito

Avosairaanhoidossa on tunnistettu säästömahdollisuuksia IT-järjestelmäkantaa yhtenäistämällä. Arvioinnissa on tunnistettu erityisesti asiakkaiden asiointikanavia, joita ei käytetä aktiivisesti. Alustavan arvion mukaan näistä luopuminen säästäisi noin 0,5 milj. euroa vuodessa.

Tällä hetkellä selvitetään päivystyksen aukioloaikojen laajentamista. Kirkkonummella terveysaseman yhteydessä on iltaisin ja viikonloppuisin akuuttivastaanotto. Kirkkonummelaiset ovat käyttäneet HUS:n yhteispäivystyksen perusterveydenhuollon palveluita vähemmän kuin muu hyvinvointialueen väestö. Erikoissairaanhoidon päivystyksen käytössä ei kuitenkaan ole eroa. Arvioimme parhaillaan toimintamallin laajentamisen taloudellisia vaikutuksia. Mikäli toimintamalli osoittautuu kokonaistaloudellisesti järkeväksi, tulemme esittämään osana palvelustrategiaa laajennettuja aukioloaikoja myös muille hyvinvointialueen terveysasemille.

Terveysasemien kyky kantaa potilaista hoitovastuuta nykyistä pidempään voi vähentää joidenkin erikoissairaanhoidon palveluiden tarvetta sekä pienentää erikoissairaanhoidon kustannuksia. Palveluketjuja ja -kokonaisuuksia yhdessä HUSin kanssa kehittämällä perustason palvelut riittävät entistä useammalle ja epätarkoituksenmukainen erikoissairaanhoito vähenee. Myös potilaan näkökulmasta on hyödyllistä, että hoito toteutuu lähipalveluna mahdollisimman pitkään. Tällä hetkellä edistetään esimerkiksi reaaliaikaisten etäkonsultaatioiden lisäämistä, HUSin digitaalisten omahoitopolkujen käyttöönottoa sekä diabeteskeskustoimintaa.

Lisäksi selvitetään omalääkärimallin pilotointia sekä siihen liittyviä palkitsemis- ja kannustinmalleja. Tähän liittyy olennaisesti lääkäreiden houkuttelu yksityiseltä sektorilta sitoutumaan pitkäjänteisesti tietyn väestön hoitamiseen.

Suun terveydenhuolto

Yhteistyössä avosairaanhoidon kanssa selvitetään tällä hetkellä yhteensopivia ja kustannustehokkaita digitaalisia ratkaisuja, joilla asiakkaiden asiointikanavat saadaan toimiviksi ja yhdenmukaisiksi.

Lisäksi selvitetään palveluseleiden laajempaa käyttöönottoa, jotta ne tukisivat omaa palvelutuotantoamme entistä paremmin.

Kuntoutuspalvelut

Ottamalla käyttöön potilaille myönnettävien terapioiden yhtenäiset kriteerit, voidaan säästää ostopalveluiden kustannuksista. Apuvälinepalveluiden käytön yhtenäistäminen voi niin ikään vähentää kustannuksia. Molemmat toimenpiteet on käynnistetty tammikuussa 2023.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Omaa palvelutuotantoa lisäämällä voidaan alustavan arvion mukaan vähentää raskaampien asumispalveluiden käyttöä ja HUSin siirtoviivepäivien määrää, mikä pienentää kustannuksia. Suunnitellun oman palvelutuotannon lisäämisen arvioidaan pienentävän siirtoviivemaksuja noin 0,3-0,5 miljoonaa euroa.

Aikuisten sosiaalipalvelut

Toimeentulotuella myönnettävien tuotteiden ja palveluiden (esim. muutto- ja siivouspalvelut) kilpailutuksella voidaan arvion mukaan hieman pienentää kustannuksia. Hyvinvointialue myös myöntää tällä hetkellä pieniä määriä toimeentulotukea asiakkaille, jotka kuuluvat KELA:n toimeentulotuen piiriin. Tarkentamalla yhdessä KELA:n kanssa toimeentulotuen myöntämisen periaatteita voidaan vaikuttaa vähäisesti kustannuksiin.

6. Konsernihallinto ja yhteiset toiminnot

Yleishallinto

Hyvinvointialueen yleishallinto on suunniteltu vastaamaan uuden itsehallinnollisen alueen yhteisistä päätöksenteon, hallinnon, talouden, hankinnan, kehittämisen ja valvonnan prosesseista. Talousarvion mukaisten toimintasuunnitelmien on toimeenpantu vaihteittain, maltilla ja kustannustehokkuus huomioiden. Tämän hetken arvion mukaan yleishallinnon tehtävät saadaan toteutettua jo vuoden 2023 aikana 4-5 milj. euroa talousarviota alhaisempana. Jatkossa tullaan selvittämään toiminnoittain tehostamismahdollisuudesta.

Tukipalvelut

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on useita palvelulinjoja palvelevat tukipalvelut pääsääntöisesti keskitetty konsernihallinnon vastualueilla. Tukipalveluissa on yleisesti ottaen merkittävä mittakaavaetujen saavuttamisen mahdollisuus. Palvelujen

osto suuremmissa kokonaisuuksissa, henkilöstön erikoistuminen ja mahdollisuus investoida prosessien automatisoimiseen tarjoavat tehostamismahdollisuuksia.

Mittakaavaetuja voidaan hyödyntää erityisesti tarvike- ja palveluhankintojen ja -logistiikan prosesseissa. Hyllytyspalvelun laajentamisella kaikkiin suuriin toimipisteisiin, sekä siirtymällä kattavasti sähköiseen tilaamiseen tarvike- ja palveluhankinnoissa voidaan saavuttaa vuonna 2024 arviolta yhteensä 0,4 milj. euron tehostumisen. Tehostuminen realisoituu toimipisteiden sote-henkilöstön hallinnollisen työn vähenemisenä. Vastaava 0,4 milj. euron höyty arvioidaan saavutettavan hankintahinnoissa hoitotarvikeostojen tehostuksella ja standardoinnilla.

Talospalveluissa ja asiointipalveluissa voidaan vakauttamisvaiheen jälkeen supistaa resurssointia. Yhteensä näissä toiminnoissa saavutettaneen 1,0 milj. euroa alhaisempi resurssoinnin taso vuonna 2024 vuoden 2023 lähtötilanteeseen verrattuna.

Tukipalveluissa on tarkoituksenmukaista arvioida viivytyksettä käynnistysvaiheen järjestämiskäytösten toimivuus ja tehokkuus. Kliiniset tukipalvelut muodostavat merkittävän osan palvelutuotannon kokonaiskustannuksista. Selvityksen tavoitteena on arvioida diagnostiikkapalvelujen ja muiden keskeisten kliinisten tukipalvelujen järjestämistapojen toimivuus ja tehokkuus hyvinvointialueen uudessa toimintaympäristössä.

Vastaavasti talouden ja henkilöstöhallinnon peruspalvelujen tuotantotavat on tarkoituksenmukaista arvioida heti vakauttamisvaiheen jälkeen.

Suunnittelussa olevissa ateriapalvelujen ja kuljetuspalvelujen hankinnoissa tulee selvittää tehostamisen mahdollisuudet (ks. ikääntyneiden palvelujen selvitys kotiaterioista).

Digitaaliset palvelut ja ICT

Hyvinvointialueelle siirtynyt järjestelmä- ja sopimuskanta on selvitetty kevään aikana. Kokonaisuudessa on tunnistettu useita kymmeniä kohteita, joissa voidaan luopua järjestelmien käytöstä, poistaa sopimuksellista päällekkäisyyttä ja vähentään lisenssien määrää. Järjestelmä ja lisenssikannan järjeistämisen yhteisvaikutukseksi arvioidaan vuodelle 2024 yhteensä 1,7 milj. euroa.

Toinen merkittävä tehostamistoimenpide on asiakas- ja potilastietojärjestelmäkannan yhtenäistäminen ja uudistaminen, jota koskeva selvitystyö on alkanut aluehallituksen linjaamana. Säästöpotentiaali on useita miljoonia euroja ja hyödyt realisoituvat vaiheittain apt-järjestelmälinjausten ja -päätösten synnyttyä. Vuodelle 2024 hyötyjä realisoituu nopeimmassakin skenaariossa vain muutamia satoja tuhansia euroja.

Aptj-ratkaisujen lisäksi arvioidaan ict-peruspalvelujen järjestämiskäytösten toimivuus ja mahdolliset tehostamismahdollisuudet.

Toimitilat

Hyvinvointialueelle siirtyneet toimitilat muodostavat merkittävän kustannuserän omalle palvelutuotannolle. Toimitilakannan kustannustehokkaan kehittämisen ja tilatehokkuuden noston mahdollisuudet tutkitaan palvelustrategiassa asetettavien tavoitteiden mukaisesti. Tiloihin liittyvät muutokset pystytään toteuttamaan pääsääntöisesti vasta voimaanpanolakiin sisältyvän kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen.